

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe $\frac{1}{2}$ an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr. pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor. ; până la 200 cuvinte
8 cor. ; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunei

„BISERICA ȘI ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Discurs de deschidere

rostit la adunarea generală a Despărțământului Timișoara al Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român, ținută la 6 Maiu, (8 Iunie) 1902 în comuna Belint, de direct. despărțământ. Emanuil Ungurianu.

Onorată adunare generală!

Când aruncăm privirea asupra stării poporului nostru din comitatul Timiș, câștigăm impresiunea, ce o face asupra noastră un om bolnav, care din zi în zi devine tot mai slab, tot mai veștejit și tot mai neputincios ; așa poporul nostru din comitatul Timiș — asemenea unui om bolnav — din zi în zi devine tot mai mic și în număr și în avere, adeca se află în continuă decadență. Deci când vedem noi, că poporul nostru din comitatul Timiș suferă de o boală, care roade pe ascuns și neîntrerupt la rădăcina viitorului lui, ni-se impune datorința, ce o avem față de neamul nostru, ca la toate ocaziunile în mod clar să-l luminăm și să-l facem atent, că dacă nu se va deștepta și nu se va îndrepta până mai este în el putere de viață și până mai are o parte a moșiilor moștenite dela părinții săi, și dacă nu se va întoarce la o viață mai curată, nu va desvolta o muncă mai intensivă și o economie mai rațională, — atunci ca sigur se poate lua, că nu se va pute susține în lupta de esistență cu celelalte neamuri mai luminate și mai muncitoare, ci cu timpul va deveni espropriat și împins de alte neamuri din aceste locuri.

Multe sunt scăderile, cari duc la decadența poporului nostru ; astfel de scădere e lipsa de școală. Copiii țăranului nostru umblă prea puțin — ori nicidecum — la școală ; după ce au ieșit din școală nu se mai ocupă cu cetitul, ci uită și acel puțin, ce au învățat în școală ; poporul nostru nu pricepe a se folosi — ca alte popoare — de școală și de puterea ei luminătoare, nu vrea să priceapă, că unde lipsește școala, acolo lip-

sește lumina, și unde lipsește lumina, acolo lipsește viața ; această indolență și renitență față de școală sigur că cu viața sa va plăti-o poporul nostru.

Alt defect e, că poporul nostru — mai cu samă femeile *țin multe sărbători mici*, pe cari nici biserica nu le cunoaște ; — această datină rea aduce cu sine multă pierdere de timp, desvață dela muacă intensivă și contribuie la sărăcia poporului.

Alta scădere e, că poporul nostru *se nutrește rău*, ear nutreământul slab cu posturi lungi aduce cu sine slăbirea puterilor ; omul slăbit este ușor espus la multe boale, are traiu scurt, munca lui e puțin productivă ; locuința țăranului nostru e mică, scundă, rău luminată și rău aerisită ; lipsa de curățenie dovedește lipsă de cultura.

Un mare defect la poporul nostru e *lucsul în port*, ce acum în mare grad s'a răspândit mai cu seamă între femei ; lucsul în port — adecă purtarea de vestminte scumpe — e o risipire și de avere și de timp ; oamenii înțelepți nu risipesc averea și timpul lor pe zrdente scumpe.

Ospețele lungi, pomenile și praznicile aranjate cu multe spese încă contribuiesc la sărăcia poporului nostru.

Spre marea paguba a poporului nostru e și *neglijarea cercetării bisericești*, pentru că fiind morală fundamentul învățăturilor bisericești, acela care în viața sa ține înaintea ochilor învățăturile bisericești, se va ști totdeauna feri de fapte, cari duc la temniță ; *cu cât e mai goală biserica, cu atât e mai plină temnița.*

Pe lângă acestea și multe alte datini rele acum în timpul mai nou s'a încuibat la poporu, nostru încă un rău și mai mare. Acest rău e *concubinatul*. Concubinatul la ori care popor e cea mai eclatantă dovadă despre decadența lui morală Concubinatul — adecă traiul unui bărbat cu o muiere necununați — e ca un venin, care încet,

pe nesimțite, dar sigur nimicește morala și scurtează viața poporului.

Să nu ne prindă mirarea, că acest rău deloc la început s'a încuibat în mare grad la poporul nostru, pentru-că toate relele sociale și morale mai întâiu acolo se încuibă, unde lipsește cultura, unde lipsește școala; poporul nostru n'are școală, nu e destul de deșteptat, și de aici obvine, ca nu e în stare să cunoască urmările deastroase ale concubinatlui; deci eu cuget, că facem lucru bun, dacă cu această ocaziune vom înșira cele mai însemnate urmări rele ale concubinatlui din punct de vedere al dreptului familiar și celui de moștenire.

La noi, ca și în toate țările civilisate, căsătoria e regulată prin lege, concubinatul stă afară de lege, e lipsit de scutul legii; din căsătoria legală, legată după formele prescrise de lege, urmează diferite drepturi, cari taie afund în viața poporului, — concubinatul nu aduce cu sine nici un drept.

După legile țării noastre femeia cununată are drept a purta numele barbatului său; femeia necununată, adecă concubina n'are acest drept.

Femeia cununată devine maiorena prin căsătorie și înainte de 24 ani, prin aceasta dânsa și averea ei ese de sub tutorat; concubina nu câștigă acest drept.

Femeia cununată devine maiorena prin căsătorie și înainte de 24 ani, prin aceasta dânsa și averea ei ese de sub tutorat; concubina nu câștigă acest drept.

Muierea legală are drept a pretinde dela bărbatul ei întreaga susținere în casul, când acesta n'ar mai voi să trăească cu ea; susținerea o stabilește județul după starea socială și după averea bărbatului; — concubina n'are acest drept. Pe concubină poate concubinul care trăește cu dânsa necununat, ori-când să o alunge dela sine, concubina nici slujitul nu-l poate căuta.

Femeia legală are drept în cas de divorț sau despărțire, dacă căsătoria se disolvă din vina bărbatului, a pretinde dela bărbat susținerea pe tot timpul, cât dânsa rămâne necăsătorită; — concubina n'are acest drept,

Toată averea mobilă și imobilă agonisită în timpul căsătoriei după lege e jumătate a bărbatului și jumătate a muierii legale, chiar și atunci, când contractul s'ar fi făcut numai pe numele bărbatului și averea ar fi scrisa numai pe numele lui; după moartea bărbatului văduva legală are drept la jumătate din averea agonisită și atunci, când după bărbat rămân copii; — concubina n'are acest drept.

Dacă după bărbatul legal nu rămân nici copii nici testament, atunci după lege toată averea agonisită e a văduvei; — concubina n'are acest drept.

Dacă după bărbatul legal n'au rămas nici neamuri nici testament, atunci și averea lui moștenită dela moși strămoșii săi o moștenește văduva; — acest drept nu-l are concubina.

Dacă după bărbatul legal rămân copii și rămâne numai avere moștenită, aceasta o moștensec copiii, însă văduva are drept de susținere și față de copii; acest drept nu ise poate lua văduvei nici prin testamentul bărbatului; — concubina n'are acest drept.

Dacă bărbatul moare fără copii și fără testament, dar rămâne după el avere moștenită și neamuri laterale, atunci văduva are drept a folosi această avere în tot timpul văduviei ei pe basa dreptului vidual; — nici acest drept nu-l are concubina.

Copiii legali au drept de moștenire și după mama și după tată, nu pot fi lipsiți de acest drept nici prin testament, nici prin contract; legea asigură copilului legal partea obligată, adecă cel puțin jumătate din aceea, ce ar moșteni după lege; — copiii nelegali adecă cei născuți din concubinatul n'au acest drept, ei moștensec numai după mamă, după tată n'au drept de moștenire.

Dacă tata nelegal moare fără testament, averea lui o moștensec neamurile, ear dacă nu rămân după dânsul nici neamuri, atunci o moștenește statul pe dreptul de caducitate, ca o avere fără stăpân; — copiii nelegali trebuie să easă din averea tatălui lor nelegal și nici dânsii nici mamei lor nelegală n'au nici un drept de moștenire.

Au început acum unele femei, când se duc să trăească în concubinatul, a căuta să și asigure prin contract ori obligațiune oare-care despăgubire pentru casul, dacă concubinul n'ar lua-o de soție; astfel de contracte și obligațiuni n'au nici o valoare, la județ nu se pot valida, concubina se alege numai cu reputațiunea ei femească zdruncinată.

Acum se naște întrebarea, cari ar fi mijloacele, prin cari s'ar pute împedea și scoate din us concubinatele? Astfel de mijloace ar fi de două feluri, și adeca mijloace fizice sau de putere și mijloace morale; mijloacele fizice ar fi închisoarea și pedepse în bani, dar aceste mijloace numai statul are drept a le introduce prin lege, statul însă deocamdată nu se arată aplicat a introduce astfel de mijloace stricte; deci acelora, cari voiesc binele poporului nostru nu le rămâne alta de făcut, decât a lucra cu mijloace morale; acestea ar fi, de o parte a face cunoscut poporului urmările rele ale concubinatlui, ca să se ferească de ele, eară de altă parte a sfătui poporul, ca să grijească de școli bune și să cerceteze biserica, pentru-că școala luminează mintea și propagă cultura, ear biserica propagă morală. Cultura și morala sunt cele mai bune leacuri pentru stîrpirea relelor sociale, ear poporul român din comitatul

Timișului, dacă nu se va lăpăda de datinele rele, dacă nu se va nisui a se deda la o viață mai curată și mai solidă — la o viață cu mai multă muncă și cu mai mare înțelepciune, dacă nu va susține școli bune și nu va griji, ca tineretul să cerceteze școala, — adică dacă nu se va nisui a se întări și în cultură și în morală, atunci nu este putere care să-l poată apăra de totala peire de pe aceste locuri, și numai istoria va povești, că în acest comitat a locuit când-va și popor românesc. Deci soarta și viitorul poporului nostru depinde acum dela el și dela înțelepciunea lui, bine însă să-și însemne și bine să țină minte, că fără cultură adică fără școală și fără morală nu este putere de viață, și că cultura și morală sunt fundamentul, pe care se ridică cu siguranță viitorul fie-cărui popor.

Ședințele Sinodului eparchial

din diecesă română gr. or. a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1902.

Ședința X.

S'a ținut în Arad la 26 Aprilie (9 Maiu) 1902, la orele 3 d. am. în sala mare seminarială.

Președinte: P. C. Sa părintele protosincol Ioan I. Papp. — Notar: Dr. George Popa.

Nr. 116. După deschiderea ședinței prin Dl președinte, urmează la ordinea zilei: continuarea referadei comisiunii școlare asupra raportului senatului școlar dela Consistorul din Arad.

Referitor la punctul III, alineatul a) sub care se raportează, că învățătorii nici acum nu-și primesc pretutindeni salariul regulat, — la propunerea comisiunii

Sinodul invită Consistorul, să intrevină din nou pentru sanarea acestui rău.

Nr. 117. La alin. b), unde se raportează, că în unele locuri învățătorii nu au nici minimalul recerut al salariului, comisiunea propune, ear' Sinodul

avisează Consistorul, să intrevină de urgență, pentru-ca respectivele comune bisericesti să se conformeze.

Nr. 118. Referitor la încassarea cultului, despre care se raportează sub c) la propunerea comisiunii și amandamentele deputaților G. Popoviciu (Șiria) și Dr. N. Oprean:

Sinodul invită Consistorul, să ia măsurile necesare pentru asigurarea regulatei încassări a cultului, să angajeze întru acest scop la conlucrare întreg organismul bisericesc, ear' la cas de lipsă să intrevină și la organele administrative ale statului. Pe viitor conșpețele de restanțieri culturali să fie vidimate numai

de protopresbiteri, ca organe nemijlocite ale Consistorului; aceasta să se aducă la cunoștința organelor administrative.

Nr. 119. La punctul IV, referitor la catechisări, conform propunerii comisiunii și amendamentului făcut de deputații R. Ciorogariu, Dr. Tr. Putici și Dr. I. Suciuc, Sinodul concludă, că:

preoții se îndatorează a observa strict dispozițiunile luate de Venerabilul Consistor pentru regulata catechisare a elevilor; estinzându-se această îndatorire și referitor la catechisarea ucenicilor de măiestri.

Totodată se avisează ambele Consistoare, să dispună la protopresbiterii tractuali, ca în concursurile, ce le publică pentru îndeplinirea, parochiilor vacante, să stipuleze espres obligamentul ca aleșii preoți să catechiseze — fără a-și putea forma drept la vre-o remunerațiune din partea comunei bisericesti sau a diecesei, tuturor școlărilor obligați la frecvența zilnică, la adulți și la ucenicii de meseriași dela toate școalele existente în parochie, fără privire la caracterul acestora. — De sub acest obligament, în casuri excepționale, Consistoarele, pe motive binecuvântate, — pot da dispensare.

Nr. 120. Se cetește raportul Consistorului dela Oradea-mare, ca senat școlar. La propunerea comisiunii

Raportul în general se ia la cunoștință.

(Va urma).

PREDICA

La ziua sfinților apostoli Petru și Pavel.

Dedicată Magnificentei Sale Domnului Vicar Vasile Mangra ales episcop în eparchia Aradului.

»In tot pământul a eșit vestirea lor și la marginile lumii graiurile lor.« (Rom. X. 18.)

Iubiților creștini!

Înainte de venirea Mântuitorului Cristos, afară de poporul evreesc, toată lumea gema în întunerecul neștiinței, rătăcea pe căi neumblate, pe căi necunoscute. Nicăiri nici o rază de lumină, nici o stea conducătoare, pe tot locul întunecime, pe tot locul neștiință, poticnire și nesiguranță. Aici un popor în naivitatea sa adora soarele, luna și stelele, dincolo altul se închina dobitoacelor necuvântătoare, se închina idolilor și chiar trupurilor moarte și fără răsufare de viață, într'alt loc femeile își jertfeau pe fiii lor, arzându-și de vii, ca cu atari jertfe nevinovate să îmblânzească mânia zeilor lor închipuiți.

Între astfel de împrejurări nu e mirare dacă omenimea era coruptă, era stricată și răutăcioasă, nu e mirare pentru-că și zeii lor închipuiți erau zeii desfrului, zeii necurăției și cei mai mulți zeii frumseții trupesti și a răsbunării. O stare mai tristă, o stare mai înflorătoare nici că se poate închipui!

Răsare însă în mijlocul acestei lumi rătăcioase soarele dreptății, răsare »lumii lumina cunoștinței«, se arată în lume, se ivește, între oameni promisul răscumpărător Dumnezeu-Fiul, în chipul smereniei noastre »lumina, care luminează pe tot omul, ce vine în lume« (Ioan 19) și »poporul cel-ce ședea întru întunec a văzut lumină mare și celor-ce ședea în laturea și în umbra morții lumină a răsărit.« (Mat., I. 16.) A venit Mântuitorul spre delăturarea întunecului din mintea omenească, spre curățirea moravurilor stricate, spre aducerea omului earăși la starea cea dintâiu, spre împăcarea făptuirii cu ziditorul, spre mântuirea omenimei de sub greul jug al păcatului. Și pentru împlinirea măreței sale chemări Mântuitorul nu cere spriginul bogățiilor, nu cere ajutorul fariseilor și al cărturarilor evrești, ci își alege doisprezece pescari săraci, nebăgați în seamă, fără avere fără ranguri și diregătorii. Pe acei doisprezece învățacei ai săi îi înarmează Dânsul cu arma cuvântului, cu putere asupra duhurilor necurate, cu putere de a vindeca toată neputința și toată boala, și astfel înarmați îi trimite să binevestească în Israil împărăția lui Dumnezeu »umblând binevestiți zicând, că s'a apropiat împărăția lui Dumnezeu.« (Mântuitorul, X. 7.) Însuși Mântuitorul binevestește Evangelia sa în toate laturile țării evrești și încununându-și măreața sa lucrare cu moarte pe cruce, se înalță la ceruri, concretzând pe mai departe binevestirea Evangheliei în toată lumea sfinților săi învățacei și apostoli cu cuvintele: »Mergând învățați toate neamurile botezându-i« ... (Mat., XXVIII. 19); ear' ei întăriți cu puterea Duhului sfânt împlinesc cu scumpătate lucrul încredințat lor, așa încât în scurt timp Pavel apostolul a putut zice cu tot dreptul: »În tot pământul a eșit vestirea lor și la marginile lumii graiurile lor.« (Rom., X. 18.) Deschilinit apostolii Petru și Pavel cutrieră întreaga lume, duc adevărul evangelic până în cele mai îndepărtate țeri și cetăți.

Pentru zelul și dragostea lor evangelică acești preamăriți Apostoli au primit în ceruri »cununa cea de cinste«; ear' noi cei de pe pământ cu laude și cântări duhovnicești sərbăm în ziua de astăzi pomenirea lor. Întru cinstea și lauda prea fericiților apostoli Petru și Pavel mi-am întocmit și eu, I. Creștini! cuvântarea mea de astăzi, voind a vă face cunoscută vieața și faptele lor pe de o parte, ear' de altă parte a vă arăta neprețuitele foloase, ce le-am câștigat și dobândit noi, prin Dumnezeasca învățatură binevestită de dânsii.

»Auziți — dar' — cuvântul Domnului!«
Amos V. 1.

* * *

Apostolul Petru s'a născut în Vitsaida, un

sat din Galilea, aproape de marea cu același nume. El a fost feciorul lui Iona și fratele lui Andrei cel întâiu chemat. În timpul când a fost chemat la lucrul Evangheliei era căsătorit și avea chiar și fii. La cuvântul Mântuitorului: »Veniți după mine și vă voi face pe voi vânători de oameni« (Mat. IV. 19.) Petru părăsește familia, lasă luntrea și mregea sa — fiind el pescar — și urmează Mântuitorului. Numele lui mai înainte era Simon. »Tu ești Simon feciorul lui Iona, tu te vei chema Kifa, ce se tâlcuește Petru«, (Ioan I., 43); cu aceste cuvinte l-a întimpinat Mântuitorul pe Simon-Petru întâia-oară, și din acea zi nimenea n'a fost în stare a-l face să părăsească nici măcar pe un moment pe bunul său învățator, de-apururea era cu Dânsul; întotdeauna era ascultând frumoasele sale învățături, ear' iubirea lui față de Mântuitorul întrece ori-ce iubire omenească, și tocmai aceea iubire l-a învrednicit a fi și el între cei trei apostoli la schimbarea la față a Dumnezeescului-Fiul. În timpul când evreii cercau să prindă pe Mântuitorul, el din iubire față de Dânsul scoate sabia și taie urechia lui Malch, servitoriul arhierelui; ear' după-ce evreii prinseră pe Mântuitorul el nu se putea despărți de El, ci sta în curtea arhierelui, trist, posomorît și mai fără simțiri, pentru a vedea și dânsul sfârșitul judecății celui nevinovat. Spăimântat și îngrozit, neștiind să-și dea samă de celea-ce vedea, în acel loc păcătos, în acel loc de tristă aducere aminte, se lapadă de Mântuitorul și încă în trei rânduri zicând: »Nu știu pe omul« (Mat., 26. 74); dar' auzând cântatul cocoșului și aducându-și aminte de cuvintele lui Iisus: »Amin, amin, zic ție nu va cânta cocoșul până nu te vei lăpăda de mine de trei ori, eșind afară a plâns cu amar.« (Ioan, XIII. 38.) După înviere la marea Tiberiadei, arătându-se Mântuitorul învățaceilor săi, la întrebarea cea de trei ori »Petre iubești-mă«? Petru răspunde: »Așa e Doamne, Tu toate știi, Tu știi că te iubesc« (Ioan 21, 15, 17) — reparându-și prin această întreită mărturisire greșala sa din timpul patimile Mântuitorului. La înălțare e de față împreună cu ceilalți apostoli; prin rugăciunea lui Petru Matia ia soarta apostoliei în locul lui Iuda Iscarioteanul; ear' în ziua pogoririi Duhului sfânt, fiind toți apostolii adunați în Ierusalim și Petru cu dânsii, au primit cu toții darul Duhului sfânt și încă în aceeași zi cu o singură cuvântare Petru a întors la credința lui Cristos ca la trei mii de oameni, apoi a vindecat pe schiopul cel din naștere cu cuvintele: »Eu n'am nici aur nici argint, eară ce am aceea îți dau în numele lui Iisus Cristos nazarineanul scoală și umblă.« (F. Ap., III. 6.) Din Ierusalim Petru cu ceilalți apostoli au lățit Evangelia în toată Palestina și în toată împără-

ția romană. În Lida a vindecat Petru pe slăbănogul Eneia, în Cesaria a întors la credință pe Cornelie, în Iope a înviat pe Tavita. Pretutindenea era el și în tot locul binevestia cuvântul lui Dumnezeu, întemeia biserici și așează episcopi. Întâiul seu scaun l-a avut în Antiochia, de aici a călătorit prin Pont, Galația, Capadocia, Bitinia și Asia-mică binevestind evreilor de acolo. În Alexandria a așezat episcop pe Marco Evangelistul. A fost de față la adormirea Născătoarei de Dumnezeu în satul Getsimani. A binevestit și la Roma, nimicind aici trufia lui Simon vrăjitorul. Tot aici a primit și el ca mulți alți creștini martiriul sub goana tiranului împărat roman Nero, răstignit fiind pe cruce la dorința sa — cu capul în jos.

Pavel apostolul să numia mai întâiu Saul și era evreu din neamul lui Veniamin. S'a născut în Tars, capitala Ciliciei. Om învățat la școala marelui dascăl evreesc Gamaliil, el făcea parte din ceata fariseilor și ca atare la început gonea peste măsură biserica lui Dumnezeu și o strica pe ea. El a fost între cei ce judecară la moarte pe archidiaconul și întâiul mucenic Ștefan. »Eară Saul era binevoind spreuciderea lui« F. Ap. VIII 1 zice s. Scriptură. În nemărginita lui ură față de creștini a cerut voie dela preoții din Ierusalim, ca să meargă să ucidă pe creștinii ce se refugiaseră în Damasc; însă pe drum către numita cetate a fost încungiurat de o lumină mai strălucitoare decât soarele și un glas nevăzut i-a grăit: »Saule! Saule! ce mă gonești?.. Eu sunt Iisus, pe carele tu gonești.« F. Ap. IX 4. 5. Saul căzând la pământ și cuprins de frică a zis: »Doamne ce vrei să fac eu?« (ibid IX) 6. »Scoală-te răspunde Domnul și mergi în cetate și îți-se va spune acolo ce trebuie să faci.« Și sculându-se Saul nu vedea nimic, ear cei-ce erau cu el l'au dus în Damasc, unde prin punerea mânilor lui Anania și-a reprimat vederea și s'a botezat primind numele de Pavel. Deodată cu botezul s'a schimbat și firea lui Saul, din aprig gonaciul al creștinilor el deveni cel mai mare binevestitor al evangheliei. După ce a predicat dînsul câțva timp în Iudea a străbătut întreaga împărăție romană, arătând pretutindenea cu cuvântul și cu minuni că Iisus este promisul Mesia. Însoțit în întâia sa călătorie de Varnava pe la anul 45 după Cr. predică în Damasc, Antiochia Cypru și în cele mai multe ținuturi ale Asiei Mici.

La anul 50 după Cr. pornește în a doua călătorie însoțit de Sila, Luca și mai târziu de Timoteiu. Acum dînsul binevestește în Siria, în patria sa Cilicia, apoi în Asia-mică, Macedonia și Grecia. În Filipi și Tesalonic întemeiază biserici, în Atena întoarce la credință pe Dionisie areopagitul. În a treia călătorie a sa, întâmplată

la anul 54 d. Cr., merge însoțit de Luca Tit și Timoteiu la Efes și din aceasta cetate mai mult de doi ani predică în toate laturile Asiei mici apoi cercetând bisericiile Greciei se întoarce la Ierusalim. Aici abia l'a scăpat tribunul roman din mâna Iudeilor, cari erau să-l omoare. Din Ierusalim acela-și tribun, spre a-l scăpa de furia evreilor, l'a trimis la Felix guvernatorul din Chesarea, unde doi ani fu ținut în legături. Din Chesarea el fu trimis la Cesarul în Roma unde Pavel în puterea dreptului său de cetățean roman apelase în potrivea închiderii sale. Nici acolo însă nu l'a așteptat o soartă mai bună, căci a fost pus sub grija ostașilor, totuși a predicat cu atâta râvnă, încât evanghelia lui Cristos străbătu până chiar în curtea Cesarului. Cruda goană a lui Neron îl ajunse și pe apostolul Pavel. El muri în Roma moarte de mucenic tăindu-i-se capul cu sabia.

Cât de mult se aseamănă acești doi apostoli unul cu altul. Amândoi au păcătuit amândoi s'au și pocăit, amândoi au fost apostoli amândoi și mucenici; Petru s'a lăpădat de Cristos, Pavel a gonit biserica lui Cristos; Petru a fost apostolul Iudeilor, Pavel apostolul neamurilor; Petru a primit puterea legării și a deslegării păcatelor dela Cristos, Pavel încă s'a împărtașit de aceeași putere după ce s'a botezat; Petru e temelie bisericeii, Pavel asemenea. Amândoi au binevestit evanghelia cu râvnă nespuse de mare, amândoi au suferit goane, amândoi temniță amândoi obezi. Dar să auzim pe Pavel, cum descrie dînsul suferințele apostolilor: »Mi-se pare — zice apostolul Pavel, — că D-zeu pe noi apostolii cei mai de apoi ne-a arătat ca pe niște rinduiți spre moarte, pentru-că priveală ne-am făcut lumii și ângerilor și oamenilor... Până în ceasul de acum și flamânzim și însetoșăm și suntem goi și pătimim și nu suntem așezați. Și ostenim lucrând cu mâinile noastre, ocăriți fiind grăim de bine, goniți fiind răbdăm, huliți ne mângăiem, ca niște gunoii ne-am făcut lumii, tuturor lăpădătură până acum« (I Cor. IV. 9—13; ear în a doua carte a sa către Corinteni acel prealăudat apostol scrie: »Intru osteneli mai mult în bătăi peste măsură, în temniță mai mult, în morți de multe ori, dela jidovi de cincisprezece ori câte 40 fără una am luat, de trei ori cu toiage am fost bătut, odată am fost împroșcat cu petri, de trei ori s'a sfărmat corabia cu mine, o noapte și o zi întru adânc am petrecut« II, Cor. XI 23—25.

Și tocmai pentru râvna sa cea mare, pentru vieața sa curată, pentru dorul său de a se jertfi chiar și pe sine numai să se mântuească alții, Pavel să învrednicește de negrăită cinste încă în vieață: El e ridicat la cer și acolo a auzit glasuri, cari nu e dat omului a le grăi. Ear

după moarte atât Pavel cât și Petru au primit cununa fericirii vecinice. Ei au apus, dar pomenirea lor se laudă și azi și se va lauda până la sfârșitul veacurilor; ear învățătura Mântuitorului binevestită de dînșii e vie și azi în inimile credincioșilor și foloasele ei sunt mari, sunt neprețuite. Dar despre aceasta vom vorbi mai pe larg în partea a doua a cuvântării mele de azi.

Ori cât a cercat omenimea, iubiților Creștini! cu mintea sa naturală, totuși ea singură de sine n'a putut să se ridice până acolo, încât ea să-și știe da seamă, de ceea-ce se întâmpla în jurul său; n'a știut să găsească ea de sine ființa unui singur și adevărat D-zeu, n'a înțeles soarta ei după moarte, n'a aflat ce e omul, de unde a venit, unde merge și ce se face cu el încetând de a trăi, n'a putut pricepe facerea lumii și scopul aceleia. Ce e drept i-a șoptit omului mintea sa naturală, că totuși el e mai mult ca un animal necuvântător și că totuși nu poate omul să fie alcătuit numai din trup, ci trebuie să aibă în el și ceva nemuritor și de aici învățării păgâni pomeneau de anumite locuri frumoase, de câmpurile elysee, unde aveau să se desfăteze sufletele după moarte, dar' totuși rătăceau în nesiguranță, nu erau în curat cu ceea-ce ziceau înșiși, ear' afirmările lor, învățătura lor înșasi nu putea contribui nici macar cu un picurel asupra îmbunătățirii morale a omenimei.

Ceea-ce n'a putut face mintea naturală a omului, stricată prin păcatul strămoșesc, a făcut învățătura răstignitului Cristos, binevestită noauă de sfinții Apostoli. Aceasta învățatură D-zeească ne-a luminat mintea, ca să cunoaștem pe unul adevărat D-zeu, cel în trei fețe preamărit, să înțelegem că D-zeu este Duh, și lui se cade a ne închina cu duhul și cu adevărul, că D-zeu e nevăzut, drept, atotputernic și nu-'i lipsește vre-o bunătate ori mărire, din potrivă e desăvârșit în toate. Tot prin învățătura lătită de Sf. Apostoli noi știm că D-zeu a făcut lumea din nimic, că el a zidit tot ce să află în ceri și pe pământ, tot ce e neînsuflit precum și tot ce viează și se mișcă: „Toate printr'însul s'au făcut și fără de dânsul nimic nu s'au făcut,“ (Ioan I. 3.) știm că D-zeu este stăpânul, cârmuitorul și povățuitorul a toate „și are în coapsa sa și în haina sa nume scris împăratul împăraților și domnul domnilor“ (Apoc., XIX. 16.)

Voința omului stricată prin păcatul strămoșesc s'a înduplecat earăși spre bine numai și numai prin învățătura binevestită de Apostoli. Prin aceasta învățatură își cunoaște omul datorința sa față de D-zeu, datorința de a-l iubi din toată inima sa și a face voia dânsului; aceasta învățatură ne arată apoi datorința noastră față de noi înși-ne, adecă datorința de a ne ști crucea, a trăi amăsurat poruncilor sfintei noastre reli-

giuni, a ne sili să ne apropiem tot mai mult de ziditorul prin fapte bune, a fi moderați, drepti și a face bună întrebuintare de binele ce ni l-a dăruit D-zeu. Din învățătura binevestită de sfinții Apostoli cunoaștem și datorința noastră față de deapropoapele nostru și anume datorința de a nutri pe cel flămând și însetoșat, a îmbrăca pe cel gol, a cerceta pe cei bolnavi și întemnițați, a primi pe cei străini, a îngropa pe cei morți; a da învățatură folositoare celui neînvățat, a premerge cu pilde și fapte bune, a mângăia pe cei suferinzi; ear' față de dușmanii nostri a ne purta cu toată pretenia, față de mai marii și dirigătorii nostri a ne purta cu cinste și cu supunere, peste tot zis față cu toți și în toate împrejurările să fim drepti sau după zisa sfintei Scripturi: Toate spre mărirea lui D-zeu să le facem.

Dar' poate îmi veți zice: Acestea toate nu le urmează nici le fac toți creștinii din zilele noastre. Și eu recunosc aceasta, și cu durere trebuie să mărturisesc, că în adevăr mulți din creștinii nostri au părăsit calea adevărului, s'au făcut în toate asemenea cu păgânii, ba poate și mai răi. Ne mângaiem însă în nădejdea, că D-zeu le va da și unora ca acestora timp de pocăință; ear' noi nu vom înceta și până atunci a-i sfătuî să părăsească calea nelegiuirei și a păcatelor, grăbindu-se a se reîmpreuna cu D-zeu, nici vom înceta a ne ruga pentru ei, ca să îndrepteze Domnul pașii lor spre cărarea binelui, ci în totdeauna le vom zice: „Rugămu-vă pe voi — în locul lui Cristos, împăcați-vă cu D-zeu.“ (Cor., V. 20.)

Am zis că voința omului s'a înduplecat earăși spre bine prin învățătura Mântuitorului binevestită de sfinții săi Apostoli. Tot aceasta învățatură ne întărește în nădejdea unei vieți mai fericite după moarte. De îndată ce Mântuitorul s'a îmbrăcat în trup omenesc pentru mântuirea noastră, ear' acel trup răstignit pe lemn și pus în mormânt a înviat, și încă s'a și înălțat la ceri și acum șede de-a dreapta Părintelui ceresc, vom învia și noi, pentru-că învierea Mântuitorului e cheazășia învierii noastre: „Că de vreme ce prin om s'au făcut moartea, prin om și învierea morților, că precum întru Adam toți mor, așa și întru Cristos toți vor învia.“ (I. Cor. XV. 21. 22.) Creștinul adevărat nu se îndoiește, ci crede că „moartea e un somn lung, în care numai trupul, dar' sufletul nu doarme nici odată“ (I. Crisostom,) el deci privește în fața morții fără teamă, știind că moartea e numai o mutare la o viață mai bună și mai fericită, ear' de ai săi se desparte în nădejdea, că earăși se vor revedea. Acum cugetați, se poate un mai mare folos? Se poate un mai mare bine, o mai mare mângăiere?!

Și vedeți toate acestea bunătați, toate acestea

foloase le-am câștigat numai și numai prin învățătura Mântuitorului, binevestită de sfinții Apostoli așadar' și de măriții Petru și Pavel. Cu ce cununi de laude vom încununa — deci — pe Petru și pe Pavel pe mai marii vestitorilor de D-zeu cu ce poboabe de cântări îi vom lăuda." O! ei sunt fericiți, ei nu au lipsă de laudele noastre, nu de cinstea și preamărirea noastră, ei numai atâta cer dela noi că măcar de departe să-i urmăim în rivna lor către Cristos ear' aceasta încă nu o cer pentru densii, ci pentru noi, pentru binele și folosul nostru. Să le urmăim dar' iubiților Creștini! Să le urmăim în dragostea lor către Cristos, în iubirea către oameni, în fapte bune și milostenii, neîncetat rugându-ne lor și zicând: „Veniți în mijlocul nostru nevezuți, învrednicindu-ne darurilor celor cerești pe noi, cei ce lăudăm praznicul vostru cu cântări". Eară D-zeul păcii să vă facă pe voi desăvârșit întru tot lucrul bun, ca să faceți voia lui, făcând întru voi ce e plăcut înaintea sa, prin Iisus Cristos, căruia este mărirea în veacul vecilor Amin. (Evrei, XIII. 20. 21.)

Moise Popoviciu,
preot.

CRONICA. / Central

* **Invetatori evalificati.** Esamenale de evalifiacțiune învățătorească sau ținut în zilele 12/25, 13/26 și 14/27 Iunie a. c. la Seminarul diecesan. Înaltul guvern a esmis pe Dl. Dr. Iancso Benedek de comisar pentru controlarea vieții interne din Seminar și asistarea la esamenale de evalifiacțiune. Representantul Înaltului guvern și-a esprimit mulțumirea față de stările aflate. Au depus esamenul de tot 32 candidați. Dintre absolvenții de estimp numai doi au fost avisați la repetirea esamenului câte din 2 studii. Între evalifiacți sunt și 8 femei.

Concurse.

Pentru îndeplinierea defieitivă a stațiunii învățătorești dela școala noastră confesională din Batta protopresbiteratul Lipovei, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și școala“.

Emolumentele anuale împreunate cu acest post sunt: 1) În bani gata 600 cor. 2) Pentru scripturistică 30 cor. 4) 5 jugere de pământ, dintre cari 3 jug. arător și 2 jug. livadă, cari dau un venit anual de cel puțin 100 cor.; 5) 40 metri de lemne, din cari învățătorul e îndatorat a încălzi și sala de învățământ; 6) Cortel liber cu 2 chilii, culină și în ocol apartamentele necesari economice, cu grădină de 1 jug.

Se notează, că dacă alegândul învățător, va vedî purtare și progres bun în chemarea lui, comitetul parochial îi va mai îmbunătăți salarul.

Dela recurenți se recere ca recursele lor adresate comitetului parochial, și ajustate cu documentele: a) Estras de botez; b) Testimoniu de evalifiacțiune învățătorească și din limba maghiară; c) Atestat despre eventualul serviciu în alta comună începând de când

își formează pretensiunea la cvincvenal? — să le substearnă subscrisului protopop insp. școlar în Lipova (B.-Lippa) până la terminul sus indicat; precum și a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfta biserică din Batta, spre a-și arêta desteritatea în cant și tipic.

Recurenții cu clase gimnasiale ori civile, și cei-ce vor documenta că poșed desteritatra de a înființa și conduce cor vocal, vor fi preferiți.

Batta, în 10/23 Iunie 1902.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA ppresbiter

Comitetul par. din comuna Boroșineu escrie concurs pentru stațiunea învățătorească dela școala primă (cl. I.—II) din Boroșineu cu terminul de alegere pe 2 August n. (20 Iulie v.) 1902, pe lângă următoarele emolumente:

Salariu 600 cor. pentru quartir 160 coroane, familație 30 cor.; scripturistică 12 cor., 9 stânjini de lemne având a se încălzi și sala de învățământ, — pentru adunarea generală 20 cor., conferințe tractuale 8 cor.

Alesul este obligat a înființa și a conduce un cor bisericesc pe note în cvartet pentru ce va primi anualminte 200 coroane ca remunerațiune.

Dela recurenți pe lângă cele prescise de lege și de Statutul-Organic se recere un atestat, că de când își formează pretensiune la cvincvenalii? având a se presenta în biserică pentru a-și arêta desteritatea în cant și tipic.

Vor fi preferiți în ordinea candidării cei-ce vor produce atestate că în faptă au dovedit că sunt apți pentru instruarea unui cor pe patru voci după note.

Dat din ședința Comitetului parochial din Boroșineu (Ienopolea) ținută la 8 Iunie 1902 n.

Pavel Dirlea

not. comit. parochial.

George Feier

presid. com. parochial.

Cu știrea mea: CONSTANTIN GURBAN, protopresbiter, inspector cerc. de școale. 1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătorești din Minead se publică concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și școala“.

Emolumentele sunt: a) 200 cor., numerar; b) 9-6 Htl. bucate (1/2 grâu, 1/2 cucuruz) în preț de 115 cor. 20 fil.; c) 4 st. lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ; d) 2 mës. fasole în valoare de 8 cor. e) venite cantorale circa 20 cor.; f) 2 jugh. pământ estravilan, evaluat la 20 cor., de tot, deci 411 cor. 20 fil. și quartir liber cu supraedificate și grădină.

Întru cât stațiunea se va puté întregi cu învățător calificat salarul se va puté întregi prin ajutor, la suma minimală prescisa.

Reflectanții să-și înainteze recursul ajustat cu documentele prescise și cu „Declarație“, că pe basa serviciilor, de când își formează drept la cvincvenal? P. On. oficiu ppsc din Buteni (Buttyin, Arad m.) și să se prezenteze în sf. biserică spre a-și arêta desteritatea în rituale. 1—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: IOAN GEORGIA m. p., ppresbiter.

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești din Laz, se publică concurs, cu termin de alegere pe 20 Iulie st. v. 1902.

Emolumentele acestei stațiuni sunt: 1) în bani 200 cor.; 2) 6 șinice grâu; 6 șinice cucuruz; 3) pentru procurarea lemnului, din cari se va încălzi și sala de învățământ, 96 cor.; 4) usufructul unei $\frac{1}{2}$ sesii de pământ, prețuit în 198 cor.; 5) conferință 8 cor.; 6) scripturistică 6 cor. — Toate computate în bani dau suma de 614 coroane. Cvarțir corespunzător cu supraedificate și grădină în natură.

Doritorii de a ocupa această stațiune vor avea și înainta recursele ajustate cu documentele prescrie și cu o „declarație“ că pe baza eventualelor servicii deja prestate, de când își formează drept la cvincevenal? P. On. oficiu ppresbiteral în Buteni (Butyin, Arad m.) în termenul regulamentar de 30 de zile dela prima publicare. Și vor avea a se presenta în acest timp și în sf. biserică din Laz, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Fabritiu Bodea
presid. com. par.

Stefan Russu
not. com. par.

În conțelegere cu: IOAN GEORGIA ppresbiter, insp. școlar. 1—3

—□—

Pe baza hotărîrii comitetului parochial se deschide concurs pentru stațiunea a doua învățătorească — devenită vacantă prin răposarea învățătorului Vasile Suci — din Buteni cu termen de alegere de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“ cu următoarele emolumente:

1. Salar în bani gata a) 600 coroane dela comunitatea bisericască; b) 330 cor. 80 fil. dela comuna politică ca rescumpărare alor 20 de șinice de bucate dela moara comunei.

2. Scripturistica 10 coroane.

3. Conferința 20 coroane.

4. 32 metri □ de lemne primiți în natură pentru învățător 4 cor. = 128 cor. (Pentru încălzitul școlii separat: 16 metri □).

5. Locuință în natură cu 2 odăi, 1 antișambă și 1 cuină cu cămară, grădină și grajd pentru vite.

6. Dela îngropăciuni, unde va fi pofit câte 1 cor. (care venit încă se sue la circa 100 cor. anual);

7. După serviciul de câte 5—5 ani eventualele cvincevenale.

Considerând că stațiunea e clasificată de classa primă, se recere ca recurenții să aibă și testimoni din clasele inferioare medii și să dovedească că sunt apți pentru conducerea corului înființat deja, fiind recurenții cu astfel de pregătiri preferiți. Recurenții să-și subștearnă petițiile la Rev. Domn Ioan Georgia ppresbiter în Buteni (Butyin) com. Arad, cu documentele prescrie precum și cu o „Declarațiune“, că pe baza serviciilor prestate, de când își formează dreptul la cvincevenal? și să se prezenteze în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat în ședința comitetului parochial, ținută în Buteni la 3/16 Iunie 1902.

Iuliu Bodea,
președinte.

Petru Perva,
notar.

În conțelegere cu mine: IOAN GEORGIA, ppresb. insp. școlar. 2—3

—□—

În conformitate cu concludul Ven. Consistor oradan de sub Nr. 1269/901 pentru îndeplinirea parochiei vacante de classa III Rieni cu filia Sudrigie — tractul Vașcoului — se escrie concurs cu termen până la 30 Iunie, 13 Iulie a. c.

Emolumentele sunt: pământ parochial 17 holde în parochia matra; bir preoțesc dela filie; stolele usuate; și întregire dela Stat 440 cor. respective pentru cei cu 8 clase amăsurat legii de întregire 1240 cor.

Recurenții vor avea a-și trimite petițiunile până la termen la subscrisul în Beiuș. 2—3

În conțelegere cu mine: VASILIE PAP, protopop.

—□—

Prin moartea preotului Aug. Drincu, parochia din comuna Nanhidișel protopresbiteratul Beiușului — devenind vacantă, — în urma ordinațiunei Ven. Consistor oradan din 6/19 Maiu Nr. 854. B pentru îndeplinirea acestei parochii se escrie concurs cu termen de alegere pe 7/20 Iulie a. c. pe lângă următoarele emolumente parochiale:

1. Casa parochială cu 2 chilii, culină, cămară și grădină; 2. Pământul parochial 9 holde catastr. 34□ st. sau de 13 cubule, a cărui venit face 196 cor.; 3. Dela 130 case bir. jumătate măsură cucuruz sfărîmat prețuit în 108 cor.; 4. Dela 130 case zi de lucru, — dela cei cu boi — cu boi, ceialți cu mâna, prețuit 165 cor.; 5. Din stole și funcții preoțești 120 cor.; 6. Întregirea dotației dela stat 266 cor. 58 fil.

Corespundând dotațiunea pentru parochie de classa a III-a, recurenții sunt avisați a-și trimite recursele adresate Comitetului parochial — ajustate conform prescrișelor regulamentului pentru parochii, subscrisului protopresbiter până la 6/19 Iulie, eară până la ziua alegerii respectivii recurenți să se prezenteze în vre-o Duminică ori sârbătoare la sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Dat din ședința Comitetului parochial din Nanhidișel, ținută la 18/31 Maiu 1902.

3—3 Comitetul parochial.

În conțelegere cu: ELIA MOGA, protopresb. Beiușului.

Licitațiune minuendă.

În temeiul concludelor corporațiunilor bisericeii gr.-ort. rom. din Șiria și respective a dispozițiunei Ven. Consistor Nr. 2846 din 1902 în cauza zidirii unei sale de joc în Șiria cu preliminarea de 7340 Cor. 61 fil. se publică termen de licitare pe 3 Iulie st. n. 1902 înainte de amiază la 9 ore în școala centrală din Șiria.

Condițiile de licitare, planul și preliminarul de spese, în orele oficioase se pot cere și vedea la subscisul în Șiria (Világos).

Șiria, la 12/25 Iunie 1902. 1—3

Nicolae Lăzărescu

president al comit. paroch. în Șiria

—□—

Pe baza concludului Venerabilului Consistor diecesan de sub Nr. 2524/901, comuna bisericască gr. or. româna din Buteni, publică licitațiune minuendă pentru repararea și văpsirea turnului bisericeii și aurirea crucei, repararea și văruierea pereților din afară și din lăuntru, precum și repadimentarea cu peatră cioplită a bisericeii, pe lângă suma de cor. 1880 cu termen de licitațiune pe ziua de 24 Iunie v. (7 Iulie n.) la orele 11 nainte de amiază.

Condițiunile și preliminariele de spese dela întreprinderile de mai sus și până la ținerea licitațiunei se pot vedea la oficiul parochial gr. or, român din loc.

Buteni, la 3/16 Inniu 1902. 2—3

Iuliu Bodea,

preot pres. com. paroch.